

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПІДГОТОВКИ
ФАХІВЦІВ ДЛЯ ЕКСПЕРТНО-КРИМІНАЛІСТИЧНИХ ПІДРОЗДІЛІВ**

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ
СУДОВО-ЕКСПЕРТНОГО
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КРИМІНАЛЬНИХ
ПРОВАДЖЕНЬ**

Матеріали круглого столу
(10 квітня 2014 року)

Київ 2014

розміру плати за їх надання» [2].

Поради експерта, що ґрунтується, насамперед, на спеціальних знаннях і експертній практиці свідчить про те, що для забезпечення життя і безпеки громадян (що є найвищими життєвими цінностями), у користуванні яких знаходиться та чи інша зброя, та членів їх родин, однією з важливих і необхідних умов є її реєстрація та згодом перереєстрація з проведенням експериментального відстрілу згідно з встановленими вимогами чинного законодавства. Адже багаторічний досвід експертів свідчить, що у переважній більшості випадків саме незареєстровану зброю піддають переробці, роблять з неї обрізи, продають чи використовують її з іншою кримінально-протиправною метою. Звісно, трапляються випадки, коли у злочинних цілях використовують і зареєстровану відстріляну зброю, та це швидше винятки.

Список використаних джерел

1. Про затвердження Інструкції з організації функціонування криміналістичних обліків експертної служби МВС [Електронний ресурс] : наказ МВС України від 10 вересня 2009 року № 390. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0963-09>
2. «Про затвердження переліку платних послуг, які надаються підрозділами Міністерства внутрішніх справ та Державної міграційної служби, і розміру плати за їх надання» [Електронний ресурс] : постанови Кабінету Міністрів України від 04 червня 2007 року № 795 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 26 жовтня 2011 року № 1199) : Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1098-2011-%D0%BD>

Мендус С.І.

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ДАКТИЛОСКОПІЇ

Дактилоскопія, як науковий спосіб ідентифікації особи злочинця, папілярним візерункам пальців рук займає значне місце в практиці правоохоронних органів.

Поряд з ідентифікаційними в дактилоскопії велике місце займають діагностичні дослідження папілярних візерунків. До них належать встановлення характеристик папілярного візерунка; визначення пальця, якими залишені сліди; визначення часу утворення слів та інших знаків.

Незважаючи на поширеність і важливість таких досліджень, систематизованих теоретичних досліджень цієї проблеми до тепер часу не проводилося.

У плані розслідування кримінальних правопорушень папілярні візерунки можуть бути використані для отримання важливої інформації про людину. Найбільший інтерес представляють діагностичні дослідження відображень папілярних візерунків.

прискорити процес встановлення особи людини або виявити наявність у нього яких-небудь якостей, для використання при проведенні оперативно-розшукових заходів та слідчих (розшукових) дій.

Вікова історія використання дактилоскопії довела її ефективність. Зараз використовуються нові методи та способи виявлення, фіксації, вилучення та дослідження дактилоскопичної інформації. Широко використовується комп'ютерна техніка.

Так, в науково-дослідних експертно-криміналістичних центрах (НДЕКЦ) Експертної служби МВС України використовуються автоматизовані дактилоскопичні ідентифікаційні системи (АДІС), «Дакто-2000» і «Сонда», які дозволяють в автоматизованому режимі оперувати великими масивами дактилокарт та слідів рук, вилучених з місць подій.

Але незважаючи на тривалий час застосування дактилоскопії і на сьогодні є певні проблемні питання законодавчого, правового, технічного та методичного характеру. Проблемні питання дактилоскопії проявляються на всіх стадіях роботи – під час збирання, дослідження, фіксації та використання слідів:

- застосовують методи виявлення (поширеність використання порошкових проявників), що призводить до не встановлення факту наявності слідів рук на певних предметах і недопіль у фіксації слідів рук (немає чіткого опису у протоколі огляду, відсутність замірів і локалізації слів, копіювання на липку прозору плівку), не проводиться вузлова і встановлення фотозйомки місць розміщення слідів,

- цільова спрямованість на вирішення ідентифікаційних завдань, використання діагностичних (встановлення давності слідів рук, обмеженість вилучення фрагментарних слідів за малюнками пор та країв папілярних візерунків, відсутність фактів розпізнання можливих фальсифікацій таких слів),

Дактилоскопія вважається самим надійним і перевіреним методом ідентифікації. Для зняття відбитків пальців не потрібне складне обладнання. З інших видів біометрії, наприклад ідентифікація по формі вуха, радужній оболонці ока, тембру голосу, ДНК і т.п. потребують більших затрат та не мають такої надійності.

В Україні в державі є і вкрай актуальною проблема вдосконалення системи забезпечення дактилоскопичної реєстрації громадян та вилучення дактилоскопичних обліків в органах внутрішніх справ. На сьогоднішній день практичні працівники правоохоронних органів не мають чіткої системи дактилоскопичного обліку була започаткована у 1914 року в м. Києві одним з керівників поліції міста Г.М. Рудим, який був першим в Україні вважався батьком української дактилоскопії. З 1914 року у світі дактилоскопія визнана основним методом реєстрації.

Вивчення законодавчої та правозастосовчої практики різних країн свідчить, що дактилоскопічні обліки у світі виконують більш широкі функції, ніж аналогічні обліки в Україні. Так, у США відібрання зразків папілярних узорів пальців та долонь рук осіб є обов'язковою умовою при прийнятті на роботу до деяких державних та недержавних установ, зокрема, для попередження статевих злочинів (у персоналу, причетного до роботи з дітьми). Процедура отримання політичного притулку в Німеччині передбачає обов'язкове відібрання фотографії та відбитків 10-ти пальців у пошукувачів притулку з метою їх ідентифікації, винятком є лише діти до 14-ти років. У Російській Федерації існує досить об'ємний перелік випадків обов'язкової державної дактилоскопічної реєстрації осіб, чия професійна діяльність пов'язана з підвищеним ризиком для життя (служба у збройних силах, органах внутрішніх справ, службі безпеки, зовнішній розвідці та ін.).

У деяких державах світу система загального дактилоскопіювання вже близька до практичного втілення. Так, у США з 20 березня 1996 року діють нові документи виду на проживання (зелені картки), котрі окрім фотознімків власника мають ще й відбиток пальця руки. Такі документи отримали понад півтора мільйони іноземців, що проживають у США. Таким чином, там вдалося здійснити монодактилоскопіювання у великих масштабах. Звичайно, це ще не всезагальний, але значний банк даних не злочинців, а чесних людей, які постійно чи тимчасово проживають в країні.

Питання введення державної дактилоскопічної реєстрації громадян в Україні надто складне, тому на початковому етапі його вирішення будь-який примус неприпустимий. З цього приводу до Верховної Ради України народними депутатами Синенком С.І. та Кириченком М.О. було внесено два законопроекти:

- проект Закону «Про дактилоскопію»;
- проект Закону «Про ідентифікацію особи».

Актуальність поданих проектів безсумнівна, адже їх метою є вирішення таких важливих питань, як створення банку даних дактилоскопічної інформації для підтвердження ідентичності особи у визначених законом випадках і, врешті-решт, захист прав та свобод громадян.

Система загального, обов'язкового дактилоскопіювання населення України могла б бути корисною не лише при розкритті й розслідуванні злочинів, але і в інших життєвих ситуаціях, наприклад, при:

- організації розшуку безвісно зниклих громадян;
- встановленні осіб невпізнаних трупів, що раптово померли чи стали жертвою катастрофи або стихійного лиха;
- встановленні осіб, що раптово захворіли (наприклад, осіб у стані амнезії), або дітей, які не можуть себе назвати;
- вирішенні юридично значимих питань у цивільно-правових

відносинах (наприклад, ідентифікація особи при страхуванні чи спадкуванні) тощо.

Прийняття згаданих законопроектів значно полегшило б діяльність працівників правоохоронних органів, лікарів, а також установ, завданням яких є ідентифікація фізичної особи. Окрім того, ці ідеї в цілому відповідають вимогам часу, а реалізація сприятиме захисту прав і свобод громадян при ідентифікації особи.

Миколаєць В.А.

СПІВВІДНОШЕННЯ ГРУПОВОГО ПОЗОВУ З ІНШИМИ ІНСТИТУТАМИ ЦИВІЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ПРАВА

Невпинний розвиток усіх процесів суспільного життя вимагає адекватного реагування на них, а тому всі правові держави з кожним роком удосконалюють різноманітні механізми правового впливу, у тому числі це стосується і процесів удосконалення механізму захисту прав та інтересів груп осіб, одним із засобів якого є груповий позов.

При визначенні юридичної природи групового позову науковці дотримуються різних думок. Так, деякі вчені ототожнюють груповий позов з процесуальною співучастю [1, с. 41]. Інші автори відзначають значну кількість відмінностей між процесуальною співучастю та груповим позовом, серед яких – призначення зазначених процесуальних інститутів. Так, на погляд Ю.Ю. Трача, завдання інституту співучасті – врегулювання відносин між кількома співучасниками, а призначення групового позову – встановлення особливостей пред'явлення, розгляду, вирішення та виконання однотипних вимог значної кількості осіб. Тому груповий позов – не просто множинність осіб в цивільній справі, а особливий вид позовного провадження, що регулює пред'явлення, розгляд, вирішення та виконання вимог значної кількості осіб [2]. Треті вважають групові позови своєрідним «гібридом» співучасті та представництва [3, с. 476].

На наш погляд, при визначенні сутності групового позову варто виходити з юридичної природи позову як зверненої до суду вимоги про захист порушених, невизнаних або оспорюваних прав, свобод чи інтересів. Отже, груповий позов, як і будь-який інший позов, і є саме такою вимогою. Водночас, на відміну від позову у загальному розумінні цієї правової категорії, для групового позову є властивою множинність осіб на боці позивача, адже, на наш погляд, груповий позов – це позов, який пред'являється групою осіб для захисту їх прав, свобод чи інтересів. При цьому така група має бути чітко визначеною і кожен її учасник має особисто брати участь у розгляді і вирішенні цивільної справи як співпозивач.

Виходячи з наведеного, ми обстоюємо позицію, що груповий позов за

ЗМІСТ

Абрамова В.М.	
Сутність генезису помилок судового експерта при проведенні експертиз.....	5
Андреев А.Г., Винниченко А.С., Приходько Ю.П.	
Особливості отображення слідів на пулях, вистрелянних із самодельного огнестрельного озброєння.....	7
Андреев Д.С.	
Проблемні питання визначення поняття мікрооб'єктів.....	17
Антонова М.М.	
Предмет та об'єкти судової земельно-технічної експертизи.....	18
Антонюк П.Є., Гавриленко Д.Є.	
Щодо питання класифікації судових експертиз.....	21
Арешионков В.В.	
Проблеми віднесення до категорії «зброя» її основних складових частин при кваліфікації окремих видів злочинів.....	25
Біленчук П.Д.	
Сучасне наукове забезпечення правосуддя: криміналістичне експертознавство і безпекознавство.....	28
Біленчук П.Д., Терешкевич А.І.	
Сучасні можливості застосування 3д принтерів в експертній службі МВС України.....	33
Благіда М.В.	
Криміналістична діагностика татуювань.....	37
Блажевська В.А.	
Особливості комплексної експертизи, пов'язаної з дослідженням вогнепальної зброї.....	41
Бойченко С.Б., Шатун В.В.	
Проведення слідчого експерименту за фактом ДТП в нічний час доби в межах закритої території: методичні рекомендації для практичних занять при підготовці фахівців зі спеціалізації «Автотехнічні експертизи».....	42
Бондар М.Є.	
Використання спеціальних знань експерта-почеркознавця при дослідженні копій документів.....	45
Боровська І.А.	
Способи судового захисту права на безпечне для життя і здоров'я довкілля.....	47
Бутко О.Ю.	
Використання спеціальних знань при розслідуванні серійних вбивств.....	50

Волошин О.Г.	
Експертна слідча оцінка уявляється спеціаліста у підготовці об'єктів.....	53
Воронін С.А.	
Джерела інформації про зовнішній вигляд людини.....	56
Гамера В.А.	
Правові основи техніко-криміналістичного забезпечення досудового провадження.....	59
Ганжа М.С.	
Способи зміни маркувальних позначень на транспортних засобах.....	60
Гетман Г.О.	
Експертна профілактика підробки паперової іноземної валюти.....	62
Голобошевський В.І.	
Поняття та зміст судово-експертної діяльності.....	65
Голоколосова А.С.	
Проблемні питання законодавчого регулювання судово-експертної діяльності.....	68
Грига М.А.	
Особливості діагностичного дослідження підписів, виконаних шляхом перемальовування проти світла.....	70
Гусаченко Є.О.	
Особливості здійснення фотографічної фіксації при обшуку.....	72
Дмитрук Р.С.	
Травматика: вогнепальна зброя чи ні.....	74
Довжанич Р.О.	
Використання трасологічної ідентифікації. Поняття ідентифікаційного комплексу ознак.....	76
Доронькіна А.А.	
Дослідження упаковки контрафактної продукції.....	79
Дружинович Д.А.	
Дослідження основних способів підробки захисних засобів документів.....	81
Жагловський О.Л.	
Вивчення та аналіз банкнот європейського валютного союзу як елемент підвищення якості боротьби з фальшивомонетництвом.....	85
Завгородня О.Ю.	
Кваліфікуючі ознаки незаконного заволодіння автотранспортним засобом.....	88
Замфіракі В.Ю.	
Особливості фотографічної фіксації значних за розмірами місць подій.....	94

Зосіменко В.В.	
Новий напрям у визначенні кореляційних зв'язків в криміналістичній характеристиці злочину.....	96
Ірхін Ю.Б.	
Психологічні аспекти розслідування серійних сексуальних злочинів.....	98
Каптелова Ю.Є.	
Тактика роботи спеціаліста-криміналіста з мікрооб'єктами на місці події.....	100
Карпов Н.С.	
До питання про відновлення втрачених матеріалів кримінального провадження.....	103
Кириленко С.С.	
Особливості дослідження почеркових об'єктів, виконаних в незвичайних умовах.....	107
Клименко Н.І.	
Правовий статус керівника експертної установи.....	109
Кобилянський О.Л., Безчастна А.В.	
Окремі аспекти компетенції експерта при проведенні експертизи документів із спеціальними засобами захисту.....	113
Кобилянський О.Л., Малікова А.О.	
Проблемні аспекти експертизи холодної зброї (частина 2).....	118
Коваль В.П.	
Загальні положення законодавства України про інтелектуальну власність.....	125
Костючик І.С.	
Встановлення давності утворення слідів рук.....	128
Котляренко Л.Т.	
Особливості огляду трупа: роль судово-медичного експерта і спеціаліста.....	130
Кофанов А.В.	
Визначення відстані пострілу при стрільбі з газових пістолетів і револьверів.....	133
Кофанов А.В.	
Деякі аспекти судово-балістичних досліджень вогнепальної зброї (схожих з нею пристроїв), набоїв та бойових припасів в умовах відсутності закону України «Про зброю».....	139
Кофанов А.В., Сулява О.Ф.	
Експертні помилки в судово-балістичній експертизі.....	148
Кравчук О.В.	
Щодо необхідності процесуальної регламентації статусу керівника судово-експертної установи.....	156
Кравчук П.Ю.	
Судово-психологічні дослідження під час розслідування грабежів і розбоїв.....	159
Кушнір Г.А., Приходько Ю.П.	
Тактика огляду місця події за фактом вибуху в будівлях і спорудах.....	164
Кушніренко О.Ю.	
Організаційно-технічні основи інформаційного забезпечення судово-балістичної експертизи.....	169
Лещук Б.В.	
Нетрадиційні методи експертних досліджень: поняття та сутність.....	171
Ляшенко О.М.	
Проблемні питання розслідування ДТП за умови неочевидності ступеню тяжкості тілесних ушкоджень потерпілих.....	172
Ляшенко О.М.	
Недоліки призначення психофізіологічних експертиз при розслідуванні втягнення неповнолітніх у злочинну діяльність.....	174
Мартинюк Ю.М.	
Підпис як об'єкт криміналістичного дослідження.....	177
Меделька В.Ю.	
Можливості судово-почеркової експертизи.....	179
Меленевська З.С.	
Комісія експертів як мала соціальна група.....	182
Меленевська З.С., Васильов С.В.	
Психологічні питання оціночної діяльності експерта.....	185
Мельник Р.В.	
Порядок відстрілу зброї під час її реєстрації, перереєстрації та продовження дії дозволу.....	189
Мендус С.І.	
Проблеми розвитку дактилоскопії.....	192
Миколась В.А.	
Співвідношення групового позову з іншими інститутами цивільного процесуального права.....	195
Михальчук Т.В.	
Організація та проведення комплексних і комісійних експертиз при розслідуванні особливо небезпечних злочинів, учинених із застосуванням вогнепальної зброї.....	197
Назаров В.В.	
Деякі питання проведення комплексних ситуаційних судово-балістичних експертиз.....	203